

Opetus- ja kulttuuriministeriö

PL 29

00023 VALTIONEUVOSTO

KOUVOLAN POIKILO-MUSEOIDEN LAUSUNTO KOSKIEN EHDOTUSTA MUSEOPOLIITTISEKSI OHJELMAKSI: EHDOTUS MUSEOPOLIITTISEKSI OHJELMAKSI – OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖN JULKAISUJA 2017:9

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman työryhmän tehtävä, museopoliittisen ohjelman laatiminen, on tuottanut 64-sivuisen ehdotuksen. Kattavassa ehdotuksessa perustellaan museoiden tärkeyttä Suomessa, käsitellään muuttuvaa toimintaympäristöä, sisältöjä, toimintatapoja ja visiota vuoteen 2030. Ehdotus listaa myös toimenpiteitä ja niiden vaikutuksia sekä pohtii rahoitusta ja museolakia.

Konkreettisissa toimenpiteissä on listattu osin asioita joita jo tehdään, mutta joita on tietysti aina vara kehittää. Tällaista oli Poikilo-museoiden näkökulmasta tarkasteltuna erityisesti Tavoitteena kohtaamiset ja kumppanuudet -kohdassa. Toisaalta kohdassa Digitaalisuus mahdollisuuksien avaajana on hyvä esimerkki alueesta, jolla on vielä paljon tehtävää ja kehitettävää, myös mahdollisuuksia – vaikka tälläkin alueella on tehty jo paljon esimerkiksi kokoelmien digitoinnin muodossa. Osaa ehdotetuista toimenpiteistä on hyvin vaikea toteuttaa ilman lisäresursseja. Ei ole ollut mahdollisuuksia palkata lisää eri museo-osaamisen alojen asiantuntijoita todellisuudessa, jossa museoilta kuitenkin odotetaan yhä monipuolisempia asiantuntijapalveluita.

Uudistuva, vahva ja vaikuttava museokenttä -osio sisältää paljon hyviä, joskin osittain abstrakteja toimenpide-ehdotuksia. Museoiden ylläpitäjien osuus museoiden kehittämisessä korostuu ja se on hyvä asia – miten museoiden ylläpitäjät sitten saadaan motivoitumaan ja asennoitumaan asiaan, on toinen asia. Paljon hyvää tapahtuu, mutta moni muu asiakokonaisuus menee esimerkiksi kuntatyössä museoiden ohi. Museoiden työstä ei myöskään tiedetä välttämättä kovin paljoa, mikä voi heijastua niiden arvostukseen.

Suuri kysymys, eli museokentän rakenteellinen uudistus vaikuttaa ehdotuksessa hyvältä. Ainoa kysymys johon toivoisi ohjelmassa otettavan kantaa on tavallisten museoiden asema – niiden, jotka eivät ole erikoismuseoita tai nykyisiä aluetaidemuseoita tai maakuntamuseoita, valtion tai yliopiston museoita. Mikä on Poikilo-museoiden kaltaisten museoiden rooli tai asema? Näissäkin museoissa on paljon osaamista ja halua ja jo toteen näytettyä vaikuttavuutta niin taidekasvatuksen alalla kuin muutenkin hyvinvoinnin ja vetovoimaisuuden edistäjänä.

On hyvä, että ehdotuksessa muistutetaan jälleen museoiden tuomasta epäsuorasta taloudellisesta hyödystä toiminta-alueellaan. Ehdotukset rahoitus pohjan laventamisesta ovat myös hyviä, mutta pienillä resursseilla toimivissa museoissa hyvinkin vaikeita toteuttaa, sillä ammattitaito ei välttämättä riitä esimerkiksi menestykselliseen tuotteistamiseen. Siihen tarvittaisiin oman alansa asiantuntija. Pienempien museoiden henkilökunta on yleensä lähinnä sisällön tuottamiseen korkeasti koulutettua, museoaineita opiskelleita asiantuntijoita. Toisaalta esimerkiksi palvelu- ja asiantuntijatuotteiden potentiaalisiksi ostajiksi mainitut sosiaali- ja koulutussektorit luultavasti käyttävät rahansa muunlaisiin palveluihin, jos joutuvat valitsemaan maksullisista museopalveluista ja esimerkiksi liikunta- tai virkistyspalveluista.

Toimintakentän realismia ovat monen museon kohdalla niukat resurssit ja korkea asiantuntijuuden taso. Resurssit vaihtelevat kuitenkin huomattavasti kohteesta toiseen. Kun rahoitusta aletaan pohtia työn vaikuttavuuden kannalta, olisi keksittävä järkeviä laadullisia mittareita, joilla voidaan suhteuttaa vaikuttavuutta käytössä olevaan resurssiin. Muutoin saattaa olla edessä kurjistumisen kierre: mitä vähemmän henkilöstöä ja toimintaresursseja, sitä vähemmän vaikuttavaa toimintaa ja sitä vähemmän rahoitusta. Olisi mieluummin saatava aikaan positiivisuuden kierre.

On mahdollista, että museoalan kehittyessä asenteet museoiden toimintaympäristössä muuttuvat museoille suotuisammiksi. Erityisesti siinä onkin ehdotuksen suuri arvo. Kun lähdetään nykyisestä tilanteesta liikkeelle, on kuitenkin oltava kärsivällinen, sillä muutokset vievät aikansa. Uusi museopoliittinen ohjelma kuitenkin avaa jälleen uuden mahdollisuuden kehittää Suomen museokentästä entistäkin vaikuttavammin kulttuurista hyvinvointia edistävä toimijaverkosto.

Elina Bonelius
museonjohtaja